Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Колбай-Мораса авыл җирлеге Советы

№ 88 «15» ноябрь 2019 ел

КАРАР

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының « Колбай-Мораса авыл җирлеге муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында»гы нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Колбай-Мораса авыл җирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында Нигезләмәне расларга (1 нче кушымта).

2. Түбәндәге карарларны үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге Советының 2010 елның 15 апрелендәге 127 номерлы «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында» карары

- Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Колбай-Мораса авыл җирлеге Советының 2015 елның 15 октябрендәге 11 номерлы «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге Советының 2010 елның 15 апрелендәге 127 номерлы «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында» карарына үзгәрешләр кертү турында» карары

- Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге Советының 2016 елның 10 июнендәге 26 номерлы «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Колбай-Мораса авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2010 елның 15 апрелендәге 127 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» карары.

3. Әлеге карарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Колбай-Мораса авыл җирлеге
Советы рәисе Г.Ф. Сафина

1нче кушымта

АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНДӘ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

Статья 1. Әлеге Нигезләмә белән җайга салына торган хокукый мөнәсәбәтләр һәм аларның хокукый нигезе

1. Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, авыл җирлеге Уставы нигезендә эшләнде, әлеге нигезләмә шулай ук авыл җирлеге бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору барышында, шулай ук муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру һәм авыл җирлегенең муниципаль бурычы белән идарә итү барышында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала.

2. Авыл җирлеге бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары, муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 2. Төшенчәләр һәм терминнар

1. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

Статья 3. Бюджетның хокукый рәвеше

1. Авыл җирлеге бюджеты (алга таба - җирлек бюджеты) авыл җирлеге Советы карары рәвешендә эшләнә һәм раслана (алга таба – җирлек Советы).

2. Авыл җирлеге муниципаль берәмлеге бюджеты чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

3. Бюджет проектын формалаштыру Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган җирлек советының хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Җирлек Советының җирлек бюджеты турындагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр җирлек бюджеты турында карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Статья 4. Бюджет процессы принциплары

1. Авыл җирлеге бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеге;
- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында бюджетлар кытлыкларын финанслау керемнәрен, чыгымнарын һәм чыганакларын бүлү;

бюджетларның мөстәкыйльлеге;

- Россия Федерациясе субъектларының, муниципаль берәмлекләрнең бюджет хокуклары тигезлеге;

- бюджет кытлыкларын финанслау чыганакларының, керемнәрнең һәм чыгымнарының чагылышы;

- җирлек бюджеты баланслылыгы;

- бюджет чараларын куллануның нәтиҗәлелеге һәм нәтиҗәлелеге;

- бюджет чыгымнарын гомуми (җыелма) каплау;

- ачыклык;

- җирлек бюджетының дөреслеге;

- бюджет акчаларының адреслары һәм максатчан характеры;

- бюджет чыгымнарының ведомство буйсынуы;

- касса бердәмлеге.

Статья 5. Бюджет процессы этаплары

1. Авыл җирлеге бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- авыл җирлеге һәм аның икътисады тармакларының социаль-икътисадый үсеш фаразларын эшләү, җыелма финанс балансын әзерләү;

- җирлек бюджеты проектын төзү;

- җирлек бюджеты проекты һәм җирлек бюджеты үтәлеше турында отчет буенча ачык тыңлаулар үткәрү;

- җирлек бюджетын карау һәм раслау;

- җирлек бюджетының үтәлеше;

- тиешле елга бюджет турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

- җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау;

- бюджет үтәлеше турында еллык хисапка тышкы тикшерү уздыру.

2. Муниципаль финанс контроле бюджет процессының барлык этапларында гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм салым сәясәте өлкәсендә җирлек Советы карарлары проектлары билгеләнгән тәртиптә ачык бәйсез экспертиза узарга тиеш.

Статья 6. Бюджет процессында катнашучылар

1. Авыл җирлеге бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- авыл җирлеге Советы;

- авыл җирлеге башкарма комитеты;

- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр;

- бюджет акчаларын бүлүчеләр;

- казначылык органнары;

- Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары белән Бюджет, салым һәм башка вәкаләтләр йөкләнгән башка органнар;

- бюджет акчаларын алучылар.

Статья 7. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. авыл җирлеге Советы:

- бюджет проектын җирлек Советына кертү тәртибен һәм вакытын, аны карау һәм раслау тәртибен, шулай ук җирлек бюджетын үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, аның үтәлеше турындагы хисапны раслау тәртибен билгели;

- чираттагы финанс елы башланганчы җирлек бюджетын карый һәм раслый;

- җирлек бюджеты үтәлеше турында отчет раслый;

- агымдагы елга җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертә;

- алдан, агымдагы һәм киләсе финанс контролен гамәлгә ашыра;

- салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгели, үзгәртә һәм юкка чыгара;

- җирле салымнар буенча салым ташламаларын, аларны куллану нигезләрен һәм тәртибен билгели;

- җирлекнең социаль-икътисади үсеш программаларын кабул итә;

- муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итү һәм идарә итү тәртибен, шулай ук район бюджетына аны кулланудан кергән табыш юнәлешләрен билгели;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнмәгән муниципаль бурыч китабына кертелүче мәгълүмат составын билгели;

- максатчан бюджет фондлары акчаларын тоту тәртибен билгели;

- муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү тәртибен раслый;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, авыл җирлеге Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- авыл җирлеге бюджет, салым һәм бурыч сәясәтен билгели;

- башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

2. авыл җирлеге башкарма комитеты:

- җирлек Советы каравына кирәкле документлар һәм материаллар белән җирлек бюджеты проектын кертә;

- җирлек Советы каравына җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап проектын кертә;

- җирлек Советы каравына җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектларын кертә;

- җирлек бюджеты үтәлешен тәэмин итә;

- җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү, юкка чыгару буенча хокукый актлар проектларын, җирле салымнар буенча салым ташламаларын кертү һәм юкка чыгару буенча тәкъдимнәр әзерләүне оештыра;

- авыл җирлегенең социаль-икътисади үсеш программасын төзүне оештыра;

- муниципаль бурыч кенәгәсен алып бару тәртибен раслый;

- муниципаль бурыч белән идарә итә;

- бюджет кытлыгын эчке финанслау чыганаклары администраторы сыйфатында муниципаль эчке бурыч алулар алып бара, кредит килешүләре һәм кредитларны җәлеп итү өчен шартнамәләр төзи, муниципаль берәмлек исеменнән җирлек бюджеты турындагы карарда тиешле елга билгеләнгән чикләрдә муниципаль гарантияләр бирә;

- авыл җирлеге җирлек бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә, бюджет инвестицияләре бирү турындагы килешүләр тәкъдим итә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, авыл җирлеге Уставы нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

3. Бюджет акчаларын алучы:

- бюджет акчаларын алу хокукын раслаучы гаризалар яки башка документлар тапшыра;

- максатчан билгеләнеше нигезендә бюджет акчаларын нәтиҗәле файдалануны тәэмин итә;

- кире кайтару нигезендә алынган бюджет акчаларын үз вакытында һәм тулы күләмдә кайтарырга һәм түләү нигезендә бирелгән бюджет акчаларыннан файдаланган өчен түләү кертергә тиеш;

- обязан своевременно представлять отчеты и иные сведения об использовании бюджетных средств.

4.Җирле бюджетка керемнәр администраторы:

- җирлек бюджетына түләүләрнең дөреслеген, тулылыгын һәм вакытында түләнүен контрольдә тота;

- җирлек бюджетына түләүләр буенча пеняларны һәм штрафларны исәпли, исәпкә ала һәм түләттерә;

- район бюджетына артык түләнгән (алынган) түләүләрне, пеняларны һәм штрафларны кире кайтару (зачет) турында карарлар кабул итә.

Җирлек бюджетына керемнәрнең администраторлары булып дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, бюджеттан тыш дәүләт фондлары идарәсе

органнары, Россия Федерациясе Үзәк банкы, шулай ук билгеләнгән тәртиптә исәп-хисапның дөреслеген, тулылыгын һәм үз вакытында түләүнең дөреслеген, исәп-хисап ясауны, исәпкә алуны, артык түләнгән (алынган) түләүләрне, пеняларны һәм алар буенча штрафларны кире кайтару (зачет) турында карарлар кабул итүне һәм кабул итүне гамәлгә ашыручы дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары санала.

Статья 8. Җирлек бюджеты керемнәре

1. Җирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет һәм салым законнары нигезендә формалаша.

Статья 9. Җирлек бюджеты чыгымнары

1. Чираттагы финанс елында җирлек бюджетыннан финанслана:

- җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары һәм үз керемнәре исәбеннән үз керемнәре, чыгымнары исәбеннән - Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән чыгым йөкләмәләре, Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә үтәлеше чираттагы финанс елында булырга тиешле федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы һәм җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре;

2. Авыл җирлеге, федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, билгеләргә һәм үтәргә хокуклы түгел.

Статья 10. Муниципаль заказ

1. Муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар ташуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Товар китерү, эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль заказ, җирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләнелә.

Статья 11. Җирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Җирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр җирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

Статья 12. Җирлекләр бюджетларына район бюджетыннан субсидияләр

1. Район Советы карарларында каралган очракларда һәм тәртиптә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә җирлекләр бюджетларына район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләр бирүнең максатлары һәм шартлары район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган җирле администрацияләр арасында килешүләр белән билгеләнә.

Статья 13. Район бюджетыннан шәһәр, авыл җирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасының тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар да бирелергә мөмкин.

Статья 14. Җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр

1. Акча йөкләмәләре буенча җирлек алдындагы бурыч булып акча средстволары суммасы тора, аны җирлек алдындагы акчалата йөкләмә нигезендә билгеле бер датага түләргә тиеш.

2. Җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр районның финанс активларын формалаштыра.

3. Җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм исәпкә алу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләп хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 93^2 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 93^2 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр дә килешү белән башкасы билгеләнмәгән булса, җирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр тиешле сумманы җирлек бюджетының бердәм счетына күчерү датасыннан үтәлгән дип санала.

Статья 15. Җирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны финанслау

1. Җирлек бюджеты чыгымнарының яңа төрләрен финанслау яисә җирлек бюджеты чыгымнарының гамәлдәге төрләрен финанслау чираттагы финанс елы башыннан ук, җирлек бюджеты турындагы карарга кертелгәндә йә агымдагы елда җирлек бюджеты турындагы карарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, җирлек бюджетының аерым статьялары буенча чыгымнар кимегәндә һәм (яисә) җирлек бюджеты турындагы карарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң гына башкарыла ала.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карарда (кушымта рәвешендә) гамәлләре чираттагы финанс елына һәм план чорына юкка чыгарыла яисә туктатыла торган норматив-хокукый актлар (статьяларның, аерым пунктларның, пунктчаларның, абзацларның) исемлеге күрсәтелә.

Норматив-хокукый актны тормышка ашыру өчен чыгымнар өлешчә (тулы күләмдә түгел) финанслау чыганакларына бюджет турында тиешле карарда тәэмин ителгән очракта, җирлек бюджеты турындагы карарда норматив актны финанслауның кайсы өлешендә каралмаган булуы күрсәтелә..

3. Әгәр хокукый актлар җирлек бюджеты турында карарда каралмаган Бюджет йөкләмәләрен билгеләсә, җирлек бюджеты турында карар кулланыла.

4. Әгәр җирлек бюджетын үтәү барышында җирлек бюджеты керемнәренең күләме тиешле елга бюджет турындагы карарда билгеләнгән суммалардан артык артса,

өстәмә керемнәр беренче чиратта тиешле елга бюджетта финанслау чыганаклары белән тәэмин ителмәгән яисә өлешчә тәэмин ителмәгән норматив актларда каралган чыгымнарны финанслауга җибәрелә (тулы күләмдә түгел).

Статья 16. Җирлек бюджеты дефициты

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты кабул ителгән очракта, җирлек бюджеты турында тиешле карар белән җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты кабул ителгән очракта, җирлек бюджеты турындагы тиешле карарда җирлек бюджеты чыгымнарын финанслау чыганакларыннан җирлек бюджеты чыгымнарын финанслау өчен җирлек бюджеты чыгымнарын җәлеп итү каралырга мөмкин.

2. Җирлек бюджетының агымдагы чыгымнары җирлек бюджеты турындагы карар белән расланган җирлек бюджеты керемнәре күләменнән артып китә алмый.

3. Җирлек бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән керемнәрнең расланган күләмен исәпкә алмыйча, җирле бюджет керемнәренең расланган еллык гомуми күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

4. Әлеге пунктның 2-3 пунктларында билгеләнгән чик күрсәткечләрне үтәү шулай ук җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап күрсәткечләре буенча финанс елы өчен тәэмин ителергә тиеш.

Статья 17. Җирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны финанслау

1. Җирлек бюджеты чыгымнарының яңа төрләрен финанслау яисә җирлек бюджеты чыгымнарының гамәлдәге төрләрен финанслау чираттагы финанс елы башыннан ук, җирлек бюджеты турындагы карарга кертелгәндә йә агымдагы елда җирлек бюджеты турындагы карарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, җирлек бюджетының аерым статьялары буенча чыгымнар кимегәндә һәм (яисә) җирлек бюджеты турындагы карарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң гына башкарыла ала.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карарда (кушымта рәвешендә) гамәлләре чираттагы финанс елына һәм план чорына юкка чыгарыла яисә туктатыла торган норматив-хокукый актлар (статьяларның, аерым пунктларның, пунктчаларның, абзацларның) исемлеге күрсәтелә.

Норматив-хокукый актны тормышка ашыру өчен чыгымнар өлешчә (тулы күләмдә түгел) бюджет турындагы карарда финанслау чыганаклары белән тәэмин ителгән очракта, җирлек бюджеты турындагы карарда норматив актны финанслауның кайсы өлешендә каралмаган булуы күрсәтелә.

3. Хокукый актлар җирлек бюджеты турында карарда каралмаган Бюджет йөкләмәләрен билгеләсә, җирлек бюджеты турында карар кулланыла.

4. Әгәр җирлек бюджеты үтәлеше барышында җирлек бюджеты керемнәренең тиешле елга бюджет турындагы карарда билгеләнгән суммадан артыграгы күләме арта бара икән, беренче чиратта өстәмә керемнәр тиешле елга бюджетта финанслау чыганаклары белән тәэмин ителмәгән яисә өлешчә (тулы күләмдә түгел) тәэмин ителмәгән норматив актларда каралган чыгымнарны финанслауга җибәрелә.

Статья 18. Муниципаль унитар предприятиеләрнең, бюджет учреждениеләренең өченче затлардан бурыч алулары

1. Бюджет учреждениеләре кредит оешмаларыннан, башка юридик, физик затлардан, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан кредит (заем) алырга хокуклы түгел.

2. Муниципаль унитар предприятиеләр үз бурычларын җирлек Башкарма комитетында өченче затлардан мәҗбүри рәвештә килештерәләр.

2 бүлек. ҖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

Статья 19. Гомуми нигезләмәләр

1. Җирлек бюджеты проектын төзү-җирлек Башкарма комитетының аерым бурычы.
2. Җирлек бюджеты проектын төзү алдыннан җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразын эшләү һәм бюджет, салым сәясәтенең төп юнәлешләрен эшләү күздә тотыла.

Статья 20. Җирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәкле белешмәләр

1. Җирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:
- Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасына;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

Статья 21. Җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы

1. Җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы кимендә өч ел вакыт эчендә эшләнә.

Статья 22. Бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре

1. Җирлек Советы тарафыннан чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең өстенлекле юнәлешләре һәм юнәлешләре билгеләнә.

Статья 23. Финанс ресурслары балансы

1. Финанс ресурслары балансы җирлек территориясендә районның һәм хуҗалык итүче субъектларның барлык керемнәре һәм чыгымнары балансын тәшкил итә.

Финанс ресурслары балансы, җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы нигезендә, узган ел өчен финанс ресурсларының хисап балансы нигезендә төзелә һәм җирлек бюджетын төзү өчен нигез булып тора.

Статья 24. Ведомство һәм озак сроклы максатчан программалар

1. Озак сроклы максатчан программалар җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан эшләнә һәм раслана.

Озак вакытлы максатчан программалар исемлеген формалаштыру Россия Федерациясенең социаль-икътисади үсеш фаразы һәм Нурлат муниципаль районының социаль-икътисади үсеш фаразлары һәм әлеге фаразлар нигезендә билгеләнә торган өстенлекләр нигезендә җирлек башкарма комитеты тарафыннан тормышка ашырыла.

2. Җирлек бюджетында ведомство максатчан программаларын гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре каралырга мөмкин.

Статья 25. Күрсәткечләр составы, предоставляемых карау һәм раслау проектында турында карар җирлек бюджеты

1. Җирлек бюджеты турындагы карар проектында җирлек бюджетының төп характеристикалары булырга тиеш.

Җирлек бюджетының төп характеристикаларына керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнар һәм җирлек бюджеты кытлыгы керә.

2. Җирлек бюджеты турындагы карар проектында шулай ук җирлек бюджетының төркем, төркемчәләр һәм Россия Федерациясе бюджетларының керемнәр классификациясенең статьялары буенча фаразлана торган керемнәре күрсәткечләре дә бар.

3. Җирлек бюджеты карары белән түбәндәгеләр билгеләнә:

бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнар классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелгән бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

муниципаль эчке бурычның иң югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына, муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

бюджет законнары актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр.

4. Җирлек бюджеты турындагы карар проектында муниципаль бурычның түбәндәге характеристикалары билгеләнергә тиеш: җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары, Чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына муниципаль бурычның иң югары чиге, шулай ук әлеге Нигезләмәдә каралган башка чик күрсәткечләр, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләрнең иң чик күләмнәрен күрсәтеп, билгеләнергә тиеш.

5. Авыл җирлеге бюджеты турындагы карар проектында чыгымнар составында чираттагы финанс елыннан артып киткән вакытка салым кредитлары бирү лимитлары билгеләнергә тиеш.

Статья 26. Җирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта тәзелә торган документлар һәм материаллар

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проектын төзү максатларында түбәндәге документлар һәм материаллар әзерләнергә тиеш:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

2. Җирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына түбәндәгеләр төзелә:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына адреслы инвестиция программасы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты кытлыгын каплау өчен каралган авыл җирлегенең муниципаль бурыч структурасы һәм муниципаль эчке бурыч алулар программасы;

- бирелгән салым ташламаларыннан җирлек бюджеты югалтуларын бәяләү;

- агымдагы финанс елына җирлек бюджеты үтәлешенә бәя;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә каралган башка документлар һәм материаллар.

Статья 27. Җирлек бюджеты проектын төзү тәртибе

1. Җирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

3 бүлек. ҖИРЛЕК БЮДЖЕТЫН КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

Статья 28. Җирлек Советы каравына җирлек бюджеты проектын кертү

1. Җирлек башкарма комитеты җирлек Советы каравына чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турында карар проектын 15 ноябрьдән дә соңга калмыйча түбәндәге документлар һәм материаллар белән бергә кертә:

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында җирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтиҗәләре һәм агымдагы финанс елында районның социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтиҗәләре;

чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

чираттагы финанс елына һәм план чорына районның берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары фаразы (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, дефицит (профицит);

бюджет проектына аңлатма язуы;

методикалар (методикалар проектлары) һәм бюджетара трансфертларны бүлүне исәпләү;

чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр ел ахырына муниципаль бурычның иң югары чиге;

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программасы проекты;

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;

агымдагы финанс елына бюджет үтәлешен бәяләү;

бюджет законнары актларында каралган башка документлар һәм материаллар.

2. Җирлек бюджеты турындагы карар проектын кертү алдыннан җирлек Советына салымнар һәм җыемнар турындагы карарларның проектларын кертү һәм аларны үзгәртү турында карарлар проектларын кертү зарур.

4 бүлек. ҖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ҮТӘЛЕШЕ

Статья 29. Җирлек бюджеты үтәлеше нигезләре

1. Авыл җирлеге территориясендә җирлек бюджетының казначылык үтәлеше билгеләнә.

Җирлек бюджетының үтәлеше җирлек башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

2. Җирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнар ведомствога буйсынуында башкарыла.

Статья 30. Җирлек бюджетының җыелма бюджет язмасы

1. Җирлек бюджетының үтәлеше бюджет язмасы нигезендә башкарыла.

2. Бюджет язмасы Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнарының функциональ һәм икътисадый классификацияләре нигезендә җирлекнең расланган бюджеты нигезендә бюджет акчаларын бүлүчеләр һәм алучылар буенча бюджет акчаларын баш бүлүче тарафыннан төзелә.

3. Бюджет язмалары нигезендә бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең җыелма бюджет язмасы төзелә.

Статья 31. Җирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

1. Җирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен күздә тота:
- җирлек бюджетының бердәм счетына керемнәрне күчерү һәм күчерү;
- җирлек бюджетына артык түләнгән керем суммасын кире кайтару;
- җирлек бюджеты керемнәрен исәпкә алу һәм җирлек бюджеты керемнәре турында хисап төзү.

Статья 32. Җирлек бюджетының чыгымнар буенча төп этаплары

1. Җирлек бюджеты чыгымнар буенча, эзлекле рәвештә тормышка ашырыла торган санкция һәм финанслау процедураларын үтәп, җирлек бюджетының бердәм счетында бюджет акчаларының фактта булуы чикләрендә үтәлә.

Җирлек бюджеты чыгымнарын башкарганда санкцияләүнең төп этаплары булып торалар:

бюджет язмасын төзү һәм раслау;

бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамәләрне баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм бюджет акчаларын алучыларга җиткерү, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм бюджет учреждениеләренә керемнәр һәм чыгымнар сметаларын раслау;

бюджет йөкләмәләре лимитлары турында хәбәрнамәләрне баш бүлүчеләргә, бюджет акчаларын алучылар һәм аны бүлүчеләргә җиткерү һәм раслау;

бюджет акчаларын алучылар тарафыннан акчалата йөкләмәләрне кабул итү;

акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау һәм тикшерү.

Финанслау процедурасы бюджет акчаларын тотудан гыйбарәт.

Статья 33. Бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамә

1. Җирлек бюджетыннан бюджет ассигнованиеләре күләме бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләргә җиткерелә.

Бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамә җирлек бюджеты чыгымнарын һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итү хокукын бирми.

Бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамәләрдә җиткерелгән бюджет ассигнованиеләре күләмнәрен үзгәртү Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында гамәлгә ашырыла.

Бюджет акчаларын алучылар бюджет ассигнованиеләренең үзгәрүе турында 15 көн эчендә хәбәрнамәләр алырга тиеш.

Статья 34. Бюджет йөкләмәләренең лимитларын раслау

1. Бюджет йөкләмәләренең лимиты - бюджет акчаларын баш бүлүче, бүлүче һәм алучы өчен өч айдан да артмаган чорга билгеләнә һәм раслана торган бюджет йөкләмәләре күләме.

2. Бюджет йөкләмәләренең лимитлары бюджет акчаларын алучыларның һәм бүлүчеләрнең барысына да гамәлдә булган чоры башланырга 5 көннән дә соңга калмыйча җиткерелә.

3. Бюджет акчаларын алучыларның чыгымнарны һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча акчалата йөкләмәләрне кабул итүгә хокуклары күләме бюджет йөкләмәләре лимитлары белән билгеләнә.

Бюджет акчаларын алучылар товар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) белән тәэмин итүче белән килешүләр төзү юлы белән бюджет йөкләмәләре лимитларын һәм керемнәр һәм чыгымнар сметасын аларга җиткерелгән чикләрдә чыгымнарны һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча акчалата йөкләмәләрне кабул итәргә һәм алар

нигезендә чыгымнарны һәм түләүләрне башкару өчен түләү һәм башка документлар төзергә хокуклы.

Статья 35. Җирлек бюджетыннан бюджет ассигнованиеләрен үзгәртү

1. Бюджет ассигнованиеләре турындагы хәбәрнамәдә җиткерелгән бюджет ассигнованиеләре турындагы хәбәрнамәдә күрсәтелгән белән чагыштырганда, үзгәртү, җирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү нәтиҗәсендә, башкарылырга мөмкин яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә бюджет акчаларын баш бүлүче тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Статья 36. Җирлек бюджеты чыгымнарын киметү

1. Әгәр җирлек бюджетын үтәү барышында җирлек бюджеты керемнәренең яисә җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларыннан керемнәрнең күләме киму күзәтелә икән, бу җирлек бюджеты тарафыннан расланган еллык билгеләнештәге чыгымнарны 10 проценттан да артмаган күләмдә финанслауга китерә, җирлекнең башкарма комитеты җирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү турында Карар кабул итәргә һәм күрсәтелгән режим кертергә хокуклы.

2. Җирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү турындагы карарда күрсәтелгән режим кертелгән дата һәм җирлек бюджеты чыгымнарын киметү күләме күрсәтелергә тиеш. Шул ук вакытта бюджет ассигнованиеләрен кыскарту бюджет акчаларын баш бүлүченең һәрберсе буенча еллык билгеләнешләрнең 10 проценттан артыгын тәшкил итәргә тиеш түгел.

3. Җирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү турында бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм алучыларга хәбәр итү аны гамәлгә кертү датасына кадәр 15 көннән дә соңга калмыйча башкарыла.

4. Җирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү турындагы карар нигезендә, бюджет йөкләмәләренең кулланылмаган лимитлары кыскартыла.

5. Җирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын гамәлдән чыгару, җирлек бюджеты чыгымнарын киметү күләмен үзгәртү Башкарма җирлек тарафыннан башкарыла.

Статья 37. Җирлек бюджеты чыгымнарын 10 проценттан да күбрәк киметү

1. Әгәр җирлек бюджетын үтәү барышында җирлек бюджеты керемнәренең яисә җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларыннан керемнәрнең күләме киму күзәтелә икән, бу җирлек бюджеты тарафыннан расланган еллык билгеләнештәге чыгымнарны 10 проценттан артыкка финанслауны тулысынча финанслауга китерә, җирлек башкарма комитеты җирле Советка агымдагы финанс елына җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын кертә.

2. Җирлек советы әлеге карар проектын керткәннән соң 15 көн эчендә чираттан тыш тәртиптә карый.

3. Әгәр җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты 15 көн эчендә кабул ителмәсә, алга таба әлеге мәсьәлә буенча карар кабул ителгәнче, җирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, җирлек башкарма комитеты җирлек бюджеты чыгымнарын пропорциональ киметүгә хокуклы.

Статья 38. Җирлек бюджетын үтәгәндә фактта алынган җирлек бюджеты турында карар белән өстәмә расланган табышлардан файдалану

1. Җирлек бюджетын үтәгәндә җирлек бюджеты турындагы карар белән расланганнан артык фактта алынган керемнәр, җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертмичә генә, җирлек бюджеты дефициты күләмен

киметүгә һәм җирлек бюджетының бурыч йөкләмәләрен киметүче түләүләргә җибәрелә. Шул ук вакытта өстәмә бюджет язмасы әзерләнә һәм раслана.

2. Кирәк булган очракта, әлеге пунктның 1 пунктында күрсәтелгән максатларга өстәмә табышларны җибәрергә, йә көтелгән факттагы керемнәр расланган еллык билгеләнешләрдән 10 процентка арткан очракта, җирлек бюджеты турындагы карар белән расланган ассигнованиеләрдән артык финанслау җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керткәннән соң гамәлгә ашырыла. Җирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар авыл җирлеге Советы тарафыннан квартал (ярты еллык) бюджеты үтәлеше нәтиҗәләре буенча кабул ителә,анда әлеге арттырып җибәрелгән.

3. Авыл җирлеге бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты өстәмә керемнәр алу белән бәйле рәвештә җирлек Советына Башкарма комитет тарафыннан кертелергә тиеш, ул аны 15 көн дәвамында чираттан тыш тәртиптә карый. Әгәр карар проекты 15 көн эчендә кабул ителмәсә, җирлек башкарма комитеты барлык юнәлешләр буенча да җирлек бюджеты чыгымнарын тигез индексацияләүне, җирлек бюджеты дефицитын киметкәннән һәм бурыч йөкләмәләрен түләгәннән соң башкарырга хокуклы.

Статья 39. Бюджет ассигнованиеләрен күчерү

1. Бюджет акчаларын баш бүлүчегә бүлеп бирелгән бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнарын функциональ классификациялəүнең бүлекләре, бүлекчәләре һәм максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре арасында бюджет акчаларын баш бүлүчегә бүлеп бирелгән бюджет ассигнованиеләренең 10 проценты чикләрендә күчерелергә мөмкин.

Бюджет ассигнованиеләрен күчерү турында бюджет йөкләмәләре лимитларын җиткергәндә хәбәр ителә.

2. Бюджет акчаларын баш бүлүче, үз компетенциясе кысаларында бюджет акчаларын алучылар арасында бюджет ассигнованиеләрен бюджет акчаларын алучыга җиткерелгән бюджет ассигнованиеләренең 5 процентган да артмаган күләмдә күчерергә хокуклы.

Бюджет акчаларын бүлүчеләр, аларның үзгәрүе турында карар кабул ителгән көннән соң 15 көн эчендә, бюджет ассигнованиеләре үзгәрүе турында хәбәрнамәне алдагы барлык бүлүчеләргә һәм алучыларга җиткерергә тиеш.

Статья 40. Бюджет ассигнованиеләрен үзгәртүне чикләү

1. Финанс елына исәпләгәндә бюджет ассигнованиеләре күләме бюджет язмасы һәм җирлек бюджеты турындагы карар белән расланган бюджет ассигнованиеләре күләменнән 10 процентган да артмаган күләмдә аерылырга мөмкин.

2. Бюджет ассигнованиеләре күләме бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре күләмнәреннән, расланган бюджет ассигнованиеләренең 15 процентыннан да артмаган күләмдә аерылырга мөмкин.

Статья 41. Җирлек бюджеты чыгымнарын блоклау

1. Җирлек бюджеты чыгымнарын блоклау җирлек бюджеты үтәлешенең теләсә кайсы этабында очракларда башкарыла:

- әгәр бюджет ассигнованиеләре җирлек бюджеты турындагы карар нигезендә билгеләнгән таләпләрне баш бүлүче, эш бирүче, бюджет акчаларын алучы тарафыннан башкарылган очракта бүленеп бирелгән булса, ләкин бюджет йөкләмәләре лимитларын төзү яисә кабул ителгән бюджет йөкләмәләрен раслау вакытына бу шартлар үтәлмәгән очракта;

- бюджет акчаларын максатчан кулланмау фактларын ачыклау.

2. Чыгымнарны блокировкалау турындагы карар бюджет акчаларын баш бүлүченең яки бюджет акчаларын башка алучының үтенечнамәсе буенча чыгымнарны блоклауга китергән соңгы шартларны үтәгәннән соң гына юкка чыгарыла.

Статья 42. Бюджет йөкләмәләренең лимитларын үзгәртү

1. Бюджет йөкләмәләренең лимитларын үзгәртү түбәндәге очракларда мөмкин:
- бюджет ассигнованиеләре үзгәрешләре;
- чыгымнарны блокировкалау;
- билгеләнгән бюджет йөкләмәләренең лимитларын үтәүне кичектерү.

2. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет йөкләмәләренең үзгәртелгән лимитлары гамәлдә булган чорга 5 көннән дә соңга калмыйча үзгәртергә тиеш.

Статья 43. Җирлек бюджеты үтәлеше турында бюджет исәбе һәм хисап

1. Җирлек бюджетын үтәү барышында башкарыла торган барлык керемнәр, дефицитны финанслау чыганаклары, җирлек бюджеты чыгымнары, шулай ук операцияләр бюджет исәбенә алынырга тиеш.

2. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап оператив, квартал саен, ярты еллык һәм еллык булырга мөмкин.

Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапларның бердәм методологиясе Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап җирлек Советы тарафыннан расланырга тиеш.

Статья 44. Бюджет елы тәмамлануы

1. Финанс елы 31 декабрьдә тәмамлана.

2. Бюджет йөкләмәләренең лимитлары 31 декабрьдә гамәлдән чыга.

3. 25 декабрьдән соң акчалата йөкләмәләрне кабул итү рөхсәт ителми.

Муниципаль берәмлек кабул ителгән һәм расланган акчалата йөкләмәләрне елның соңгы эш көненә кадәр түләргә тиеш.

4. Бюджет учреждениеләре тарафыннан эшкуарлык эшчәнлегеннән алынган һәм 31 декабрьгә файдаланылмаган акчалар шул ук суммаларда тиешле бюджет учреждениеләренә яңа ачылган шәхси счетларга күчерелә.

5. Кабул ителгән акча йөкләмәләре буенча операцияләр тәмамланганнан соң, җирлек бюджетының бердәм счетында калган акчалар Чираттагы финанс елы башына калган акчалар сыйфатында исәпкә алынырга тиеш.

Статья 45. Бюджет хокук бозулары өчен җаваплылык

1. Авыл җирлеге бюджет хокук бозулары өчен җаваплылык Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган нигезләр һәм рәвешләр буенча башкарыла.